

Eutanázia je morálne prípustná

Adam Greif

greif2@uniba.sk

Katedra filozofie a dejín filozofie

Filozofická fakulta Univerzity Komenského

Obhajované stanovisko

Dobrovoľná eutanázia je morálne prípustná.

Budem sa vyjadrovať k etickej otázke morálnosti eutanázie. Teda k tomu, či eutanázia je alebo nie je v poriadku z morálneho hľadiska.

Definícia eutanázie

Eutanázia je *zabitie z lútoti alebo privodenie dobrej smrti.*

Eutanázia nastáva práve vtedy, keď osoba A ukončí život osoby B a urobí tak pre dobro osoby B.

Dobrovoľná eutanázia nastáva práve vtedy, keď sa eutanázia vykoná so súhlasom a na vyžiadanie osoby B.

Argument pre eutanáziu

- Prípád uväzneného vodiča kamiónu

„Vodič je uväznený v horiacom kamióne. Neexistuje spôsob, ako ho zachrániť. Onedlho uhorí zaživa. Priateľ vodiča stojí pri kamióne. Má v ruke zbraň a je dobrým strelcom. Vodič ho požiada, aby ho zastrelil. Bude pre meno menej bolestivé byť zastrelený ako uhorieť zaživa.

- *Môže priateľ zastreliť vodiča?“*

(Hope, Savulescu, Hendick - Medical Ethics and Law, 2008)

Argument pre eutanáziu

- Prípád uväzneného vodiča kamiónu

Predpokladám, že máme tendenciu povedať:

Priateľ môže zastreliť vodiča.

Rozoznávame pritom, že aktér je motivovaný:

- a. **Súcitom** k vodičovi, pretože nechce, aby zbytočne trpel.
- b. **Rešpektom** k vodičej schopnosti sa rozhodnúť, čo sa stane s jeho životom.

Táto situácia je z morálneho hľadiska rovnaká, ako keď lekár vykonáva eutanáziu na pacietnovi.

Dodakty k legalizácii eutanázie I

- Ak je dobrovoľná eutanázia morálne prípustná, nie je tu žiaden etický dôvod, prečo ju nezlegalizovať.
- Navrhoval by som však eutanáziu právne regulovať **podmienkami** jej legálnosti. Ich presné znenie by malo byť predmetom verejnej diskusie. Hádám ale, že:
  1. Chceme sa uistiť, že rozhodnutie človeka, ktorý o ňu žiada, je slobodné, pevné a kompetentné.
  2. Chceme sa uistiť, že utrpenie pacienta je pre neho skutočne neznesiteľné a že boli zvážené iné možnosti pomoci.
  3. Lekár by mal mať právo odmietnuť vykonať eutanáziu.

Dodakty k legalizácii eutanázie II

- Tvrdím, že právny systém, ktorý nezozoznáva legálnosť eutanázie, má viacero dôsledkov, ktoré si (hádám) neželáme:
  - 1.** Neumožňuje ukončiť trápenie tých, ktorí trpia, niet im pomoci a želajú si zomrieť.
  - 2.** Chceli by sme rešpektovať vôľu tých, ktorí chcú odísť zo života, aby odišli v čase a spôsobom, akým si želajú.
  - 3.** Náš právny systém nepovažuje samovraždu za trestnú. No sú ľudia, ktorí chcú zomrieť, ale nemôžu len preto, lebo im to znemožňuje ich stav (napríklad sú imobilní). Jediný spôsob, akým môžu *dobře* zomrieť, je s pomocou iného človeka. Nemala by byť z morálneho hľadiska ich fyzická neschopnosť vykonať samovraždu irelevantná?

Dodakty k legalizácii eutanázie III

4. Chceme sa vyhnúť nešťastným a neúspešným pokusom o samovraždu. Tiež sa chceme uistiť, že ten, kto nad smrťou rozmýšľa, vyčerpá aj ostatné možnosti. Ak je smrť potrebná, chceme, aby mali ľudia možnosť uzavrieť svoje záležitosti v pokoji, byť v rozhodujúcom čase v kruhu blízkych a zomrieť bezpoľestne, rýchlo a spoľahlivo. Najlepší spôsob, ako to urobiť, je s lekárskou pomocou.

5. Nechceme, aby ľudia, ktorí pri zomieraní asistujú, či už sú to blízki alebo lekári, museli pomáhať v tajnosti a báť sa prosekúcie zo strany štátu.

Argument proti eutázii

- Argument šikmej plochy

Podľa argumentu šikmej plochy by sme legalizáciou eutanázie zaviedli prax, ktorá by časom nevyhnutne viedla k neprijateľnej alebo katastrofickej situácii v spoločnosti. Podľa niektorých by legalizácia nevyhnutne viedla k vytvoreniu očakávania, že *tí, ktorí by mohli zomrieť, by zomrieť mali*. Toto očakávanie by potom vytváralo sociálny tlak na starších a chorých, aby svoj život ukončili. Nieкто by tiež dodal, že takáto prax by viedla aj k rozšíreniu nedobrovoľnej eutanázie, alebo dokonca k lekárskeму zabíjaniu.

Odpovede na argument šikmej plochy

- 1. Nie je dobrý dôvod myslieť si, že legalizácia nás privedie na šikmú plochu.

Eutanázia a lekárom asistovaná samovražda je legálna vo viacerých štátoch sveta. Najdlhšie však v Holandsku, kde sú sociálne dopady najlepšie preskúmané. Štúdie Holandskej situácie však nepotvrdzujú a nenaznačujú, že by dochádzalo ku sklzu na šikmú plochu. Pozri štúdie:

(1) Onwuteaka-Philipsen, Brinkmann-Stoppelenburg et al. 2012: *Trends in end-of-life practices before and after the enactment of the euthanasia law in The Netherlands from 1990-2010: A repeated cross-sectional survey* , The Lancet, 380: 908-915.

(2) Rietjens, van der Maas et. al. 2009: *Two Decades of Research on Euthanasia from the Netherlands: What Have We Learnt and What Questions Remain?*, Journal of Bioethical Inquiry 6, 271-283.

- 2. Vždy sa môžeme rozhodnúť zmeniť zákon.

Vd'aka za pozornost'